F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 46 20 desember 1941

Kamerat!

Det er ikke mer enn vel 40 år siden Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon ble dannet. Men i løpet av denne tid har Landsorganisasjonen vokst seg fram til en betydelig faktor, med avgjørende innflytelse der arbeidsfolkets interesser skulde behandles.

Så betydningsfull var fagorganisasjonen, og så sterk dens stilling i folket, at tyskerne, da de brøt seg inn og ranet landet vårt 9. april ifjor, ikke turde gå til direkte angrep mot Landsoragisasjonen. Ivertom, hyklet de vennskap og ga gang på gang forsikringer om at fagorganisasjonen skulde få fortsette sin virksomhet som før. Nå, det var vel ikke svært mange som stolte på disse løfter. Men det var noen som lot seg villede og fra den kant var det ikke så sjelden å høre bebreidelser mot Landsorganisasjonen for at den førte en unnfallende politikk som ikke var verdig den norske arbeiderklasse. Etterhvert har de skjønt at de tok feil. Det var en overmenneskelig oppgave og baute Landsorganisasjonen mellom alle de lumske skjær i den opprørte sjøen som okkupasjonen førte med seg. Det var mange som ikke forstod det som skjedde, fordi de ikke var innvidd i spillet bak kulissene. Nå forstår de at fagorganisasjonen virkelig skjønte nazismens sanne vesen og tok konsekvensene av det. Alle vet nå at de ledene tillitsmenn visste at tyskernes forsikringer inntil september iår - om at fagorganisasjonen skulde få fortsette som før - bare var munnsvær for at tyskerne ikke fant tiden moden til å rive organisasjonen over ende.

Tyskerne hadde fra første stund klart for seg den særegne rolle Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon spilte. De var klar over den veldige makt og innflytelse den hadde i forhold til andre faglige organisasjoner i dette land. Det er forklaringen på den ulike behandling vi ble vidne til i den skjebnesvangre september måned 1941 da tyskerne valgte linjen å knuse landets store faglige organisasjoner.

Mens tyskerne uten påtagelige bravader av noe slag enten opløste eller forsøkte de forskjellige næringslivs og statstjenestemannsorganisasjoner med kommisariske ledere, gikk de ganske anderledes hårdhendt tilverks mot L.O. med en brutalitet som savner sidestykke i norsk politikk ble nazikuppet gjennomført. Unntagelsestillstand ble proklamert. Massearrestasjoner fulgte. Dødsdommer og tunge tukthusstraffer rammet våre beste og modigste kamerater. Hvor lenge vi lever, glemmer ingen av oss standrettsdagene og dødsdommene over våre tapre kjempere Viggo Hansteen og Rolf Wikstrøm og dommene over den lange rekke andre gode kamerater som nå enten vannsnekter i tysk tukthus eller sitter sperret inne i konsentrasjonsleirer her i landet.

Standrettstiden ga oss det avgjørende bevis for hvor sterkt tyskerne fryktet arbeidernes faglige organisasjon og de hundre tusener fagorganiserte på arbeidsplassene. Så langt gikk de i sin desperasjon at de truet tillitsmenne til å fortsette i sine verv. De fikk valget mellom å bli eller å komme for standrett. Senere kom forordninger om straff for medlemmer som dristet seg til å forlate organisasjonen.

Så gemeint og brutalt er ingen annen organisasjon og dens medlemmer blitt behandlet av naziene.

Når vi idag minner om det som er hendt, er det for igjen å få alle gode kamerater til å tenke over å forstå den fortvilte stilling de tillitsmenn er i som må forbli i sine poster. Vi vet at det ikke skjer med deres gode vilje.

Det må stå klart for oss alle at ofrene kan bli for store. Ting som skjer kan også ramme uskyldige, og det kan gi tyskerne og quislingene den foranledning de venter på for å slå til. Men den dagen kan komme hurtigere enn vi tror, da ofrene blir nødvendige. Til da blir vi rolige hver på vår post, også de som er kommet i den situasjon at de må fortsette i en

organisasjon som de ikke har mer til overs for enn alle andre etter det er passert.

De som har vært så heldige å slippe ut - menige medlemmer - vet og gjerne å erkjenne - at de som er blitt tilbake i overveiende grad er gode nordmenn. De tillitsmenn, funksjonærer og medlemmer som er tvunget til å fortsette i organisasjonen, fører en kamp som er ulike vanskeligere og som er til like stor nytte for landets befrielse som alle andre tapre kjempere på den norske fronten.

Når enkelte blir uglesett, er det vår plikt å dra i leding for dem. De få stympere som svikter i kampen og faller i fiendeklør, snakker vi ikke om nå. De skal vi ta når tiden kommer. Dem det er tale om er det altoverveiende tall av tillitmenn, funksjonærer og medlemmer. De er rakryggede nordmenn, med fast holdning og som aldrig vil svike, men som på sin front fører en daglig uforsonlig kamp mot de utenlandske tyraner og de hjemlige nazinarrer.

La oss alltid ha for øyet at det er arbeidernes organisasjoner i vårt land som i alle år har vært de førende i kampen mot nazismen og at det vil bli det arbeidende folks innsats som en vakker dag vil sette nazismen og nazistene utenfor!

-V-

Nye arrestasjoner.

Sekretæren i Norsk Elektriker og Kraftstasjonsforbund, Sverre Pettersen er arrestert av Statspolitiet. En rekke av de mest kjente kriminalbetjenter i Oslo politi er avsatt i disse dager i henhold til Reichskommisærs forordning av oktober 1940 og satt inn i fangslet på Bredtvedt. De arresterte er: kriminalbetjentene A. Hafredal, Martin Mauseth og Albert Mellem og kontorfullmektig Svendsen.

Sjefen for Forsyningsdepartementets mineraloljeavdelingen, kontorsjef Westberg, ble arrestert natt til tirsdag. Videre er bl.a. den kjente Oslo-lege dr. Leif Paulsen, advokat Carsten Lütken, ingeniør Finn Aanesen, forfatterinnen Ingeborg Refling-Hagen, arkitekt Munthe og Solberg og den kjente idrettsleder i Bandyforbundet Rosenquist arrestert i den siste uken her i Oslo.

I Trondheim er direktøren for Sykehuset, overlege Koritzinsky og tidligere ordfører, advokat Cappelen arrestert. Journalist Ingv. B. Jacobsen i tidl. "Arbeider-Avisen" i Trondheim er også arrestert.

I Kristiansund er sekretæren i Telegraf- og telefonforbundets avdeling, telegrafbud Lars Larsen, arrestert.

-V-

Avsettelser.

Overingeniør Isdahl, som er sjef for Bussavdelingen ved Oslo Sporveier, er avsatt av den nye direktøren- de Rytter Kielland, som nå har avslørt seg som medlem av N.S.og agiterer ivrig for å få funksjonærene inn i forrederpartiet. De som er gode nordmenn, slik som først direktør Samuelsen og nå Isdahl, blir sparket ut av sine stillinger. Det er vel å frykte for at herr Kielland vil fortsette på denne galeien. Effi Øverland (Leganger) er avsatt ved Oslo kommunale Arbeidskontor. En må spørre hvad herr bestyrer Torp har foretatt seg i den anledning. Er han like servil og ydmyk overfor de nazistiske herrer som leiegårdsbestyrer Thue og finansrådmann Hazeland?

-V-

Fagbladene ensrettes.

Nazistene som har fått beina innenfor fagorganisasjonen, strever av alle livsens krefter for å få gjennomført den nazifisering av fagbevegelsen som deres tyske herrer vil ha til. De arbeider på alle fronter. Presser og lokker tillitsmenn og funksjonærer, setter på fine agn som julegratialer og juletrefester, suppe på arbeidsplassene og små nådessmuler i form av lønnstillegg her og der og sånt bortover. Det er den ene side av saken. Men de legger først og fremst brett på propagandaen.

Det er L.O.s presseavdeling som skal greie den biffen, og der

settes det stadig på nye folk, hentet fra Nasjonal Samling. Før var det par mann i L.O.s presseavdeling, nå er det allerede 7-8 og det stopper nok ikke med det. Avdelingens leder, kaptein Odd Nelsom, har nå tatt fat på arbeidet med å ensrette fagbladene. I rundskriv nr. 184 datert 11. desember gjør han nærmere rede for den nyordning som skal skje med hensyn til utgivelsen av fagbladene. For det første skal utgivelsen, redaksjonen og den forretningsmessige drift av samtlige fagblad overtas av Landsorganisasjonens presseavdeling - forbundene skal allernådigst få stelle med utsendelsen.

Forbundene har fått ordre til straks å oppsi alle gjeldende kontrakter om trykning. Stoff som forbundene ønsker inntatt i fagbladene sendes presseavdelingen.

Videre skal fagbladenes antall reduseres fra 34 til 13 idet en rekke fagblade slåes sammen, likesom en del fagblade tilhørende forbund utenom L.O. også skal inn og ensrettes på samme måte. Det gjelder følgende forbund: Statstjenestemannsforbundet, Norsk Rikskringkastings Funksjonærlag, Telegrafmennenes Landsforbund, Norges Skibsførerforbund, Kystlodsenes Landsforbund, Norsk Styrmannsforbund, Norsk Maskinistforbund, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers forening, Norges Handelsreisendes Landsforbund, Merkantile Funksjonærers Forbund, Norsk Bokhandlermedhjelperforening, Det norske Materialforvalterforbund, De norske Forsikringsfunksjonærers Forening og Norsk Bankfunksjonærforening.

For å kunne finansiere dette "storslåtte" foretagende skal forbundene betale kr. 1,50 pr.medlem pr. år.

Det er meningen at alle forbund fra nyttår av skal sørge for at fagbladene kommer til alle medlemmer i posten.

Nazifiseringen går for smått - det er forklaringen til dette og til de andre fremstøt som nå etterhvert vil bli gjort. Nazipropagandaen skal tvinges inn på de fagorganiserte arbeidere på dette viset. Avisene skal fylles av Nelsom og han assistenter og de av kommisærene som er så-nass skrivekyndige at de kan samle sine adspredte og noe tunge tanker på papiret.

Men det er klart at nazistene forregner seg grundig hvis de tro at de skal makte å omvende de norske arbeiderne ved så lett gjennomskuelige manøvrer. De får ikke flere tilhengere om de sender alt det sprøyt de greier å produsere på arbeidsfolks dører. Fagbladene vil bli like kjølig mottatt som "Fritt Folk" er blitt i den tiden det nå er sendt "gratis" for våre penger.

Nazistene skjønner enda ikke den enkle ting: Arbeiderne vil ikke vite av nazismen! De vil nytte det første og beste høve til å bli kvitt tyskerne, Quisling og hele herket. Naziene kan streve alt de orker så lenge de sitter. Alt deres strev er nyttesløst.

Arbeiderne venter bare på den første og beste anledning til å feie nazipakket ut av fagorganisasjonen. Den kommer kanskje snarere enn vi drister oss til å håpe...

-V-

Sjømannsfamiliens underhold.

Tusenvis av norske sjøfolk seiler i utenriks fart. De er sånn som situasjonen har utviklet seg avskåret fra å kunne yte sine familier underhold. Nå har tyskerne gjennom sine norske redskaper kunngjort at disse familier skal miste den understøttelse de hittil har oppebåret.

Den norske regjering i London har som mottrekk mot dette rettet en oppfordring til landets kjøbmenn om å hjelpe disse folk som tyskerne vil berøve eksistensen, ved å gi dem kreditt på de varer de trenger. Likeens er huseierne oppfordret til å yte henstand med husleie m.v. Regjeringen har garantert at de vil få sine utlegg dekket av de tilbakeholdte midler som skibsfarten seiler inn.

Vi går ut fra at denne oppfordringen vil bli fulgt på bred front. Vi må alle etter evne gjøre vårt for å hjelpe disse våre klassefeller so

Legionen er oppløst.

Den 9.desember ble den norske Legion oppløst etter ordre fra den Høhere SS general Rediess. Orderen er begrunnet i den dårlige tilslutning og kvaliteten av det mannskap som har meldt seg. Av en oversikt som følger fremgår det at i følgende distrikter har legionen ingen deltagere: Telemark, Nordtrøndelag, Hamstad, Arendal, Sogn og Fjordane. Fra Trondheim og Stavanger er det bare 1 mann. Best representert er Hedmark med 52 legionærer. Sammen med orderen om nedleggelse foregår fordelingen av kontorene til nye oppdrag. Første og tredje kontor går over til å bli "Werbestab der freiwilligen Norweger". Annet kontor går over til Rikshirden. Fjerde kontor går over til kvinnehirden. Legionsintendanten overføres til Der Versorgungsführer Nord. Alle distriktskontorer blir å betrakte som oppløste fra og med 2o.desember. Personalet gis anledning til å søke nye stillinger.

Det ble altså ingen lang levetid denne legionen fikk heller. Den har gått samme veien som alle de andre tyske verveorganisasjonene. Vi har enda ikke glemt Regiment Nordland og Regimentet Viking.

-V-

Trøndelag under N.S. styret.

Det foreligger nå fullstendig beretning fra kampen mot N.S. i Trøndelag. Av denne fremgår det med all ønskelig tydelighet at kampen har vært meget vellykket. Selv om en regner medlemmer av N.S. og de stripete sammen, blir likevel ikke medlemstallet mere enn 2-3% av befolkningen. I Trondheim er det 8oo medlemmer over 17 år, i Strinda 25o og i resten av Sør-Trøndelag 35o medlemmer. Det er således knapt 1.4oo medlemmer i N.S. av Sør-Trøndelags 185.ooo innbyggere over 17 år. I Steinkjær er det 4o-5o medlemmer av 2.8oo innbyggere og i Levanger 3o-4o av 1.8oo innbyggere. Det viser seg at tilgangen til partiet er opphørt. Siden 25.september har N.S. fått 15o nye medlemmer, vesentlig ved trusler. Men avgangen er nøyaktig like stor.

N.S. skryter av at partiet bekjemper "plutokratiet". Men det er nok pengefolkene som sitter i ledelsen. Det er f.eks. millionæren fylkesmann Prytz, ordfører Bergmann (fallert bansjef) og direktør Høeg (storspekulant).

Kampen mot frimureriet betegnes ved at nesten samtlige ledere tidligere var frimurere. Her kan nevnes fylkesmann Prytz, major Five, rådmann Selnes, Apenes, Slæsser-Møller, Nils Wefring, politimester Hoel og ordfører Bergan.

Den dårlige tilslutning til partiet har ført til at systematisk forfølgelse av anderledes tenkende har pågått i stor stil. Således er de fleste gode nordmenn ryddet ut av stillinger i offentlige etater. Men ikke alltid lykkes aksjonene like godt. Således protesterte Professor-kolegiet mot at N.S. folk skal være fortrinnsberettiget til å bli opptatt som studenter ved den tekniske Høgskolen.

Den norske fronten mot N.S. omfatter alle lag av folket. Like sterke er arbeiderne, skolemngdommen, de intelektuelle, avisfolkene, skuespillerne, legene, tannlegene, sakførere og idrettsfolkene.

Trøndere er og blir nordmenn!

-V-

God attest.

Politidepartementet har gitt ordre om at skuespillere og artister ikke må få innreisetillatelse i grensesone Øst. Er Judas Lie redd for at turneene skal gjøre svenske av seg?

-V-

Nazistene lytter London.

Lederen for politiets sikkerhetsavdeling har sendt ut en ordre fra der Befahlshaber der Sicherheitspolizei hvori det innskjerpes at personer som fremdeles er i besiddelse av sine radioapparater bare må lytte på tysk og norsk sending i de av Tyskland besatte land.

Det er tydelig at nazistene ikke kan dy seg for å lytte på

ging av faglige tillitsmenn.

Det er tydelig at de tillitsmenn innen faforganisasjonen, som ha sittet igjen etter nazifiseringen ikke er regnet som pålitelige. Lenge har de fleste hatt inntrykk av at de under reiser er under særlig bevoktning, idet de ofte blir stilt overfor uttalelser de angivelig skal ha fremkommet med under besøk i fagforeninger ute i distriktene.

Nå foreligger bekreftelse på at det er Gestapo som forestår skyggingen. Når en faglig tillitsmann reiser ut, blir det av kommisæren gitt varsel og Gestapo følger i mannens fotefar.

-V-

Med det samme vi snakker om forsiktighet.

I den senere tid er det foretatt en rekke arrestasjoner, som ikke kan føre tilbake på angiveri, men utelukkende at gode venner har villet gi sine kjenninger god attest og derfor har skrytt av deres innsats i kampen mot nazistene.

Hold munn om det du vet, eller tror å vite! Beskytt de gode nordmenn i frihetskampen.

-V-

Det nazistiske angiveri.

For 14 dager siden sendte lederen for sikkerhetspolitiet ut en meddelelse til polititjenestemennene om hvordan de skal forholde seg ved nazistisk angiveri. Det er tydelig at fantasien har tatt overhånd og at nærmere orientering er nødvendig. Han opplyser således at Politidepartementet er blitt kjent med at tillitsmenn i Hirden og N.S. i flere tilfelle har grepet inn i politiets virkeområde ved å stille bestemte krav til politiet om å foreta arrestasjoner av visse angitte personer og endog satt frist for politiet til å ordne arrestasjoner. Ofte gis det bare en kort muntlig beskjed om at vedkommende anmeldes eller mistenkes for statsfientlig, NS- eller tyskfientlig innstilling eller virksomhet, uten at det angis nærmere hvori det straffbare forhold består. Dette er ikke lenger tilstrekkelig. Nå innskjerpes det at ethvert slikt tilfelle av politiet nærmere skal belyses hvori det straffbare forholdet består. Anmeldelsen må i det minste vise hvilken straffbar handling vedkommende påstås å ha utført. Hvis anmeldelsen kommer muntlig, skal den av politiet straks nedtegnes og forlanges undertegnet av klageren. Nekter klageren å underskrive eller gi sin egenhendige skriftlige fremstilling av det straffvare forhold, skal politiet straks gjøre ham oppmerksom på at kravet om fengsling ikke kan imøtekommes. Det samme gjelder ufullstendige klager. På grunnlag av klagen avgjør så polititjenestemannen (politimester eller politifullmektig) selvstendig hvorvidt anmeldte skal holdes i fengsel. Fengslingsspørsmålet tilligger således utelukkende politiembetsmannen inntil det kan forelegges forhørsrett, 1.statsadvokat eller Folkedomstolen. Samtidig blir politiet innskjerpet å ofre angiverne fyldestgjørende oppmerksomhet.

Dette dokument er meget interessant. Det er bl.a. påtagelig at angiveriet har gått over til uansvarlig sport og at angiverne heretter skal bære bevis for sine påstande. Det er også verd å merke seg at det er de høyere politiembetsmenn som er ansvarlig for fengslingene. Det er altså dem som blir stående ansvarlig for hva gode nordmenn blir utsatt for under fengselsoppholdet. Det er dem som i sin tur skal stå til rette for sine misgjerninger. Da blir deres plass ved siden av angiveren.

-V-

Ten til Norge, når krigen er slutt.

Fra den tid våre lesere enda hadde radio, vil våre lesere huske at regjeringen forbereder innkjøp av matvarer som skal føres til Norge når krigen er slutt. I følge "London Gazette" ble det den 12.november i år gitt kgl.resolusjon i statsråd om innkjøp av matvarer som skal sendes til Norge når tyskerne er drevet ut. Til sjef for det kontor som har med disse innkjøp å gjøre er utnevnt Alfred Holter. Han var ved krigsutbruddet direktør for A/S Dalen Portland

Vi nordmenn imøteser med største interesse det arbeid Forsyningsdepartementet har tatt opp. Det kommer i høy grad til å bli nødvendig.

-V-

Arbeiderne er morgendagens herrer.

I følge samme kilde holdt den Tjekoslaviske president dr. Benes, en tale fra London forrige fredag, hvori han rettet seg til arbeiderne i de okkuperte land og uttalte:"Dere som er dagens slaver, vil bli morgendagens herrer. Dette er deres sjanse. Nå er øyeblikket inne. Løs en skrue her og en mutter der. Stopp om du kan, organisasjonen av administrasjonen og distrubusjonen. Men husk - gjør intet uoverlagt. Utsett ikke dine kamerater for fare uten deres vitende".

-V-

Beslaglagt barnebok.

Kulturdepartementet har begått en stordåd. Barneboka "Snorre Sel" er beslaglagt. Hvorfor? Tja, kst. Lunde har vel ikke likt at Tyskland er lignet med en spekkhugger, som liker å spise små medskapninger. Men der er vel særlig at små konstituerte statsråder sammenlignes med svevende måker med et falskt, gult glimt i øyet, lille Gulbrand har fått i vrangstrupen.

Vi forstår det likevel.

-V-

Nyheter 16.desember.

Russerne fortsetter framrykningen langs hele fronten. Hundre tyske divisjoner er nå kastet tilbake. Den viktige nøkkelstilling Klin erobret. 3 byer gjenerobret i Tula området likeledes 50 landsbyer. Lengre syd også nye seire. Over store deler av fronten har russerne nå intiniativet i luften. Libya: De allierte er nådd ett punkt 45 km. vest for Gazala.

17.desember: Russerne gjenerobret den viktige by Kalinin. Restene av seks ødelagte divisjoner av tyskernes 9.arme forfølges. Tyskerne hadde etablert vinterkvarter i Kalinin, klare til en forholdsvis rolig vinter. Luftvernskyts var stillet opp. Gjenerobringen gikk så fort at alt materiell falt i russernes hender. Russerne har gått til angrep på ny mellom Ladoga og Onega. Russisk press ved Leningrad nær elva Neva. I Donetzbassenget stor russisk framgang. Byen Stalin ventes å falle snart. Den finske avis Uusi-Suomi skriver om stigende nervøsitet i Finnland pgr. den sterke russiske framgangen. Libya: Tross kraftige sandstormer, kraftige engelske angrep med en del framgang de siste 24. timer. I Middelhavet en italiensk u-båt senket. Stillehavet: Britiske og japanske styrker i kraftig kamp i Nord-Malaya. Japanske tropper landet på Borneo. 26 japanske fly skutt ned over Filipinerne. Amerikanerne melder om et vellykket u-båtangrep, men det foreligger ennå ingen enkeltheter.

-V-

Angivere:

Martin Kristian Eckhoff, Overkonstabel Per Kruke, Dønnum på Jar, Gunnar Lindvik,statspolitiet, Georg Andersen "Goggen" Birger Kavli, firma Kavli & Co., Trygve Bakkerud, stud.med. Thorleif Kiserud, Oddvar Klempe, kaffegrosserer R. Bånerud, Ingvald Falck og Matias Karlsen som arbeider for "Goggen", Gustav Gjertz ansatt i HerbergetGudrun A. Johansen,Bygdøy alle 39. v.21.

-V-

Et år er igjen forbi.

Med dette nummer av "Fri Fagbevegelse" avslutter redaksjonen arbeidet for iår. Neste nummer kommer uka etter årskiftet. Redaksjonen mener at den fortjener juleferie, det tre ger også trykkeripersonalet kanskje aller mest våre hundreder av kommisjonærer. Neste nummer blir litt av et jubileumsnummer. Det var nemlig akkurat i nyttårshelga ifjor det første nummer ble laget. Det var beskjedent, bare på 2 sider. Siden er fagorganisasjonens kamp mot nazismen skjerpet og skriftet har vokst. Vi vet ikke hvilken rolle vi har spilt i denne kampen. Vi venter oss ingen hedersbetelsning for vår innsats. Vi bare håper at vi har forsvart vår skanse til våre medkjemperes tilfredshet.

I det nye året kommer vi igjen og kjemper videre. For i det året - 1942 - skal vi nemlig igjen ha vunnet tilbake en

FRI FAGBEVEGELSE.